

Män ur en gången tid

Friherre Carl B. von Düben å Mjönäs

Artikel av signaturen GÖTHO 1929

Om du, Bladets” läsare, någon gång medföljt den lilla ångbåten Svea som å den vackra Immelsjön förmedlar trafiken mellan Immeln järnvägsstation vid sjöns sydspets och Nyteboda vid dess nordspets, har du säkerligen lagt märke till Mjönäs herrgård, som ligger på en höjd vid sjöns östra sida, om sommaren inbäddad i lummig grönska.

Det var denna herrgård, som von Düben byggde.

När han i början på 1850-talet från Karsholm inköpte en del i S. Mjönäs liggande torpställen jämte ett större område skogsmark, var det endast några få stenbundna åkrar till att börja med på den inköpta rymden. En del av torpställena med sina torpare bibehöllos, en del andra sammanslogos för erhållande av åkerjord till huvudgården. Stora blevo dock ej åkrarna det första året, men många år dröjde det ej, förrän baron von Düben, som han vanligen titulerades, genom dikning av mossar och nybrytning av skogsmark mångdubblat åkerarealen. Genom ständig utökning och förbättring av åkerjorden kunde på gården snart födas ej mindre än ett tiotal hästar samt mellan 40 och 50 nötkreatur.

Skogen var föremål för baron von Dübens särskilda omvårdnad. Knappast den fullmogna skogen nådes han hugga, och flera gånger hände det, att han, trots att skogen upptog en yta av ungefär 500 tunnland, köpte ved såväl åt sig själv som åt sina torpare.

Vid tillträdet av sin egendom i Mjönäs hade baron Düben ej blott odlingsarbetet att leda, det gällde även att bygga en helt ny gård med såväl corps de logi som ekonomibyggnader. Läget för samtliga byggnader är synnerligen väl valt, och de uppfördes med sådan stabilitet att de säkerligen under många år ännu skola trotsa tidens tand.

Baron von Dübens förhållande till sina underlydande var patriarkaliskt. Varje söndag höll han gudstjänst med dem. Sträng och fordrande var han nog ibland, särskilt under de första åren på Mjönäs, och han lär då också ha yttrat, att han helst ville ha sina torpare fattiga, emedan de då voro så mjuka i ryggen. Under mitten av 1800-talet var visst inte baron von Düben den ende godsägaren med denna tanke.

Baron Düben var en stor vän av konst och litteratur, och ej så litet av sådant hann han samla på Mjönäs. Det var ej mindre än 12 parlasse med tavlor och böcker som 1911 kördes till Immeln för vidare befordran till det von Dübenska fidekommisset Lindsved. Konstnärer, författare voro gärna sedda gäster på Mjönäs. Konstnären Karl Aspelin tillbringade ofta någon tid av sommaren här, likadant var förhållandet med målarinnan Amalia Qviding samt hennes syster, författarinnan Annie Qviding- Åkerhielm.

Läkarna o. professorerna C. G. Santesson och J. Berg från Stockholm samt S. Ribbing från Lund tillbringade ofta någon vecka tillsammans i det Dübenska hemmet på Mjönäs.

C. G. Santesson jämte sin broder H. Santesson och några andra stockholmare åtnjöto i yngre dagar under sommaren sin undervisning på Mjönäs av den sedermera så berömde rektorn Carl Sprinchorn. Det var denne som jämte bröderna Santesson under en vistelse på Mjönäs 1871 upptäckte den i Immelsjön växande egendomliga växten *Trapa Natans* (Sjönöten). Denna hade ej på årtal funnits växande i vårt land. En annan ung student, Carl af Peterséns, som då också vistades på Mjönäs, satte sig i förbindelse med botanisten d:r C. O. Nordenstedt i Lund, som i ”Botaniska Notiser” tog vetenskapligt hand om fyndet.

Baron Düben älskade mycket sitt Mjönäs, och även sedan han blivit fideikommissarie till Lindsved, föredrog han att stanna kvar där till sin död. Han avled vid 70 års ålder den 20 nov. 1888. Hans änka, friherrinnan Schoting, blev också kvarboende å Mjönäs till sin död 1911. Båda ligga begravna å Vånga kyrkogård.

Under en stor bok i sin skog hade baron Düben en soffa, som han ofta använde till viloplats under sina promenader. En dag fann han å soffan skriven en epigrammisk dikt, som man, med undantag av sista raden, nästan kunde sätta som motto över baron Dübens liv.

Dikten lydde:

”Rik och mäktig,
Stolt och präktig
Är baron i all sin glans,
Lever alltid goda dagar,
Gör vad honom bäst behagar,
äter allt vad läckrast fanns”.

Med angivandet av bibelstället skrev baron Düben under dikten följande: ”Rika och fattiga skola alltid omväxla med varandra som natt och dag”.

Götho

Signaturen Götho var folkskolläraren Gustaf Nilsson i Mjönäs. Artikeln var publicerad i Kristianstadsbladet 1929.